

Пригара Петяна Федорівна

**Тема: *Порушення в поведінці.
Психокорекційна робота
практичного психолога з «важкими»
підлітками.***

Хустський професійний ліцей

Дестабілізація економіки, спад виробництва, зниження життєвого рівня в країні, руйнування старої системи цінностей і стереотипів, що регулювали відносини особи з суспільством, - все це хворобливо переживається населенням, відображаючись на його соціальному самопочутті. Соціальні кризові процеси, що відбуваються в сучасному суспільстві, негативно впливають на психологію людей, породжує тривожність і напруженість, озлобленість, жорстокість і насильство. Важкий економічний стан країни привів наше суспільство до серйозних труднощів і внутрішніх конфліктів, до значного збільшення рівня поширеності і різноманіття форм аморальних вчинків, злочинності і інших видів поведінки, що відхиляється. Статистика свідчить про зростання поведінки, що відхиляється, серед осіб різних соціальних і демографічних груп. Особливо важко в цей період прийшлося підліткам. Тривожним симптомом є зростання числа неповнолітніх з девіантною поведінкою, що виявляються в асоціальних діях (алкоголізм, наркоманія, порушення громадського порядку, хуліганство, вандалізм і ін.). Посилилося демонстративне і таке, що викликає по відношенню до дорослих, поведінка. У крайніх формах стали виявлятися жорстокість і агресивність. Різко зросла злочинність серед молоді. З'являється все новий вигляд поведінки, що відхиляється: підлітки беруть участь у воєнізованих формуваннях, в рекеті, співробітничать з мафією, займаються проституцією і сутенерством. В порівнянні з недавнім минулим, зросло число тяжких злочинів, буденна свідомість фіксує збільшення конфліктів і фактів агресивної поведінки людей. Ми є свідками зміни всієї соціальної структури суспільства, інтенсивних процесів розшарування населення за майновою ознакою, по відношенню до різних форм власності. На ґрунті соціальних

суперечностей виникають міжгрупові і міжособові конфлікти. Зростання агресивних тенденцій в підлітковому середовищі відображає одну з щонайгостріших соціальних проблем нашого суспільства, де за останні роки різко зросла молодіжна злочинність, особливо злочинність підлітків. При цьому турбує факт збільшення числа злочинів проти особи, що спричиняють за собою тяжкі тілесні ушкодження. Почастішали випадки групових бійок підлітків, що носять запеклий характер.

Розпочинаючи роботу, психолог завжди повинен пам'ятати, що головне в стосунках із підлітком — це взаємоповага та довіра.

Вибір методів психологічної корекції повинен проводитися в тісному контакті з підлітком. Часто найбільш бажаними методами є «терапія частин», що дає змогу діяти в руслі гештальттерапії. Іноді краще обрати техніки трансактного аналізу чи психодрами.

Обов'язковим кроком у психокорекції підлітка є вияв особливостей його мотивації, пошук будь-яких видів діяльності, пов'язаних із позитивними емоціями (радістю, цікавістю, захопленням). Важливо, щоб у цю діяльність не включалися елементи «проблемної», небажаної поведінки. З опорою на таку позитивну мотивацію можлива робота з досягнення бажаної зміни.

Актуальність даної роботи полягає у тому, що дитина і злочин - на перший погляд, ці два поняття просто не сумісні. Але життя - річ не передбачувана. Тому все частіше ми чуємо повідомлення про злочини, скоєні неповнолітніми. І стикаємося з тим, що безпосередніми учасниками крадіжок, зґвалтувань і навіть вбивств стають діти. Причин такої поведінки чимало і вона є небезпечним соціальним явищем, оскільки правопорушення в середовищі неповнолітніх заважають:

- 1) по-перше, формуванню соціально цінної особистості неповнолітнього;
- 2) по-друге, завдають суспільству значних витрат трудових ресурсів (лише третина покараних повертаються до повноцінного суспільного життя);

3) по-третє, злочинність неповнолітніх відіграє значну роль у формуванні рецидивної злочинності (дві третини рецидивістів розпочинають свій злочинний шлях ще неповнолітніми).

Мета даної роботи – теоретично вивчити та дослідити психологічні особливості «важких» підлітків, та описати підліткову злочинність.

Об'єктом нашого дослідження є: психологія «важких» підлітків.

Предметом вивчення роботи стали психологічні особливості «важких» підлітків та соціально-психологічні чинники правопорушень, скоєних неповнолітніми.

На базі Хустського професійного ліцею було проведено дослідження. В тестуванні взяли участь учні – групи – 11, 12, 16, 17, перших курсів після 9 класу вік від 15-16 років та перші курси Т-2, Т-3, Т-4 після 11 класу вік від 17-18 років.

Кількість опитаних респондентів 200 чол. Тестування проводилось з 23 жовтня до 30 жовтня 2015 року – на агресивність. Та з 02 листопада до 06 листопада - діагностика самооцінки.

Під час дослідження були використані наступні методики та тести:

1. *Діагностика стану агресії (опитувальник Басса-Дарки).*
Опитувальник диференціює прояви агресії і ворожості.
2. *Дослідження самооцінки за методикою Дембо-Рубінштейн (модиф. А.Прихожан).*

Для досягнення поставленої мети ми поставили перед собою наступні завдання:

- 1) проаналізувати психолого-педагогічну літературу по проблемі «важких» підлітків;
- 2) на основі аналізу наукової літератури визначити найбільш загальні соціальні та психологічні риси неповнолітніх правопорушників, сутність понять «важкі» підлітки, важковиховуваність;

- 3) розробка і методики дослідження самооцінки та агресивності підлітків, аналіз їх результатів;
- 4) розглянути можливі шляхи профілактики правопорушень серед неповнолітніх.